

Latweefchu Awises.

Nr. 33.

Zettortdeenä 16. Augusti.

1862.

Awischnu-sinnas.

Behterburgas Wahzu Awises ar preeku raksta, kahdas leelas leetas un schehlastibu muhsu Keisers schinnis 7 gaddos Kreewu walstei darrijs. Gruhtu pohsta karru nobeidfis; Kreewusemmē semneekus atläidīs brihwus un teem labbus likkumus dewis; brandwihna-pakti, kas ne bij par labbu, nozehlis un jaunu labbu brandwihna-waldischanu eezehlis; Domehnu-waldischanu labbaku pahrtaijsijs; walste-mantu waldischanu pahrlabbojis un walste eenahlschanas un idohschanas wisseem lizjis sinnamu darriht; wiffas nodohschanas un nekrushchu dohschanu kabbaki nogruntejis; saldateem pa-ihsinajis deenesta laiku un teem wiffadu atweeglinaschanu un labbumu dahwinajis; daschas teefas un waldischanas pahrtaijsijs, lai ahtraki eet ar teefas darbeem; passēs dabbuschanu atweeglinajis; druklas-likkumus pahrlabbojis un wiffu skohlas buhschanu — augstu un semmu skohlū labbumu ruhpiigi wairojis; us semmes kohpschanu wiffadi usskubbinajis; par andeles labbumu gahdajis; eisenbahnes un telegrawes zil spehdams lizjis taihsht; ihpaschi Pohlsusemmei wiffadu un leelu schehlastibu parahdijis! Lai Deewē Kungs tahdu schehligu ruhpiigu Semmes-tehwiu baggati fwehti un ilgi usturr.

Kronstattes ohstā 1mā Augustā Keisers ar Gulantes Prinzi Alwredu atbrauzis. Wiffi Kreewu un Gulenderu karru-kuggi tohs sweizinaschis schaudami, un matrohschi stahwejuschi gohdam nostahjuschees us reejas ahdumeem. Keisers apmellejis Gulenderu kuggi „Sw. Georgu“ un Prinsham rahdijis karru-kuggi „Sewastopoli“, ko taggad taifa. Prinzi ar eisenbahni no Behterburgas aiskrehjis us Moskawu un Kremelu, Keisera wezzu stipru pilli, aplahkojis, ohstā deenā Behterburgā atkal atskrehjis.

Behterburgas Pastes Awises raksta, ka us Wisaugstaki apstiprinatu Ministeru-Rahts spreedumu 6tā Juhlī 1862 Majoram Welikopolskim ais-

leegts tappis jo prohjam wehl idohht sawas lotterias lohses, un ka tam tahs jaw isdallitas lohses buhs islohseht; jo tiklai Behteropes bo- s-rahtei un kahdeem argahdaschanas nammeem Lot 1860 wehlehte tappis lotterias cetahsht un pee-ent tohs padohmus, ko Majors Welikopolskis isdewis par to jaunu mohdi linuus re. satahsht us wehrpschanu.

Behterburga. Kreewu un Turku walste taggad andeles-beedribu us 14 gaddem faderrejuschas. Zaur kureru muhsu andelei Mellā juhri wiffahde labbums buhs. Turki arri ar Ameriku andeles-beedribu zehluschi.

Behterburga. Pulkowā debbes-prattigais Millers raksta, ka taggad atkal effohht redsams komets pee masa feetina. 19tā Augustā buhschoht tiklai 7 milj. juhdes tahku. Zil garra winna aste buhschoht, to taggad wehl ne warroht sinnaht. 10tā Juhlī to Italiā Wlorenzi jaw effohht redsejuschi.

Behterburga. 3schā Augustā Keisers sawā pilli usnehmis Japanas walste weetneekus, kas sawa Keisera, Taikuna, grahmatu un dahwanas muhsu Keiseram eedewuschis. Zaur tulkū Ollenderu wallodā farunnajuschees un isteikuschi, ka abbas walstis kō kaimini (nahburgi) leelā draudsihā griiboht dshwoht.

Rihga. Muhsu zeen. General-Gubernateru Keisers puschkojis ar leelo gohda sihmi. Wladimira swaigsni ar sohbineem.

Rihgas-Dinburgas eisenbahne Jubla mehnefi wedduse 23 tuhlfst. 305 zilwekus un 357 tuhlfstoschus pohdus prezēs un par to eenehmuse 52 tuhlfst. 620 rubl. 68 kap. s.; tas irr ilkatrā deenā 1697 rubl. 44 kap. Schinnī 1862tā gaddā jaw irr eenehmuse 321 tuhlfst. 472 rubl.

Warschawa. Keisers kummissioni eezehlis, kas lai padohmu isgudro un par to gahda, ka tahs leelakas uppes Pohlōs tohp tihritas un tā apfohytas, ka ar laiwahm wiffur warr eet un prezzi west.

Warschawa. Wjelopolska flepkawa wahrds irr Rills, Pohlōs Bliuzas zeemā dsimmis, un

taggad dšihwojis kahdâ nabbaga kurneeke istabînâ, jo atstahjis no ta almina-druffas kunga, kur winna pehrminderis to bij dewis mahjibâ. Ne fenn no lasaretis bij islaistis, kur flims gullejis; nekahdus papihrus neds leetas un mantas pee winna naw atradduschi. — Leels kauschu pulks teefasnammâ bijis un kausfijees, kad Leelwirsta Konstantina flepkawu Jaroschiniski teefajuschi. Wissu gruntigi ismeklejuse, teesa schim nospreede nahweš teesu.

Warschawa. Markgraws Wjelopolskie Augustâ brauzis zeerecht ar sawu zeenmahti un dehlis ohtôs rattôs. Te uslahpis pee ratteem 19 gaddus wezs zilweks (Nzonka, alminu-druffkeris) un Grahwom duhris ar Tscherkessu garru daggu ar gipti aptraipitu; bet firmais Grahws atlohzidamees isglahbees un flepkawa eeduhris rattôs. Grahws tuhda schahwis ar pistoli, bet pistole naw sprahguse wallâ, un flepkawa behdšis. Grahwa dehlis islehzis no ratteem un ar zittu zilweku paligu flepkawu dabujis rohkâs. Ir schis flepkawa tapat kâ Jaroschiniskis un Mills gipti bij eenehmis un schahjis wemt, bet dakteri to isglahbuschi. Effoht Nilla beedris, kas libš ar zitteem besdeewigeem apsohlijees, scho gohdigu firmagalwi nokaut.

Zerutškâ 19tâ Juhni 2 reises semme trihzejuse.

Saratowas-Maskawas jaunâ eisenbahne 15 gaddus wezs blehdigs sehns leelu nelaimi buhtu padarrijis, ja brauzoht kondukteeri (eisenbahnes rattu neraugi) pee laifa ne buhtu eroudšijuschi, ka alminus bij lizzis us schlehnehm. Damprattus tuhda apturrejuschi un tã dauds zilwekus no pohsta pasargajuschi. Atkal zittã deenã stary kalneem brauzoht eisenbahnei, blehschi no kalneem mettuschi alminus eisenbahnes rattôs, rattu lohguš isdausijuschi un weenam zilwekam galwu dikti pahrsittuschi. Effoht aplami nikni zilweki, kas tahdus grehkus darroht tizzedami, ka eisenbahne teem maifi un pelnus panemschoht, — nejehgî, kas ne warr saprast, jil labbuma tahda eisenbahne wisseem laudim dohd.

Galante. Lohti baggats Galenderis bij isfluddinajis: ja tahds gaddisees, kas 10 gaddus no weetas winna pilš-dahrsã appakš semmes kahdã allã dšihwojšoht un nebuht no turrenes ne iseeschoht, tad nospreestu laiku tur tã dšihwojšucham pehzak ifgaddus dohschoht 2400 rubl. Gaddijees tahds gekkis, kas tã darrijis! Bet kad pehz 10 gaddem isnahjis laukã satwihjis, falihjis un tihri

durns un dulls palizzis, tad kungs jaw fenn bijis nomirris un winna mantineeki ne grassî tam naw mafajuschi tadeht, ka nekahdu farakšitu kuntrakti par to naw atradduschi. Tã eet aplamam mantas kabrikam.

Bruschu Rehninsch ar Napoleonu notaisijis kuntrakti par andeli stary schim sawahm walstim, ko Bruschu landags ar preeku peenehmis. Arri zittas Wahzsemmes walstis pee ta gribb peeturtees un buhtu labbi, kad wissas leelas un masas walstis weenprachtigi tã darritu, bet Gistreikerim tas ne patihk un darbojabs tadeht prett scho andelesderribu, jo ne gribb, ka Bruschim peeturrahs zittas walstis. — Berlinẽ un Behterburgã atnahkuschi un ar leelu gohdu nenemti tappuschi tee Italias weetneeki, ko Rehninsch Wiktors taggad turpu nosuhtijis; jo muhsu Keisers un Bruschu Rehninsch Italiu atsinnuschi par pilnigu Rehnina walsti; turprettim Gistreikeris un Spanias Rehnineene Italiu itt nebuht wehl ne gribb atsiht par ihpaschu walsti.

Sprantschu semme. Awises par to raksta, ka Kreewu un Sprantschu waldischanas taggad weenã prahtã darbojotees Turku semmẽ un Italiã to nemeeru un wissas tahs leetas, kas tik gruhti tur us labbu irr weddamaš, gohdam beigt un tã isškir, ka wissi ar meeru warr palikt. Stahsta, ka Napoleons labpraht gribb leelu kongressi, waldineeku weetneeku leelu sanohšichanu sa-aizinah, kas lai islibšina to, kas taggad ne eet labbi tais walstis. Arri Awises gan stahstija, ka muhsu Keisers, Napoleons un Bruschu Rehninsch ruddeni sanohšichoht pee Reines uppes. — **Mejikã** Napoleonom ar kareu labbi ne eet. Bij zerrejis, ka Mejikas laudis zelschotees tã ka Sprantschu kareu-pulki ees us Mejikas pilšatu, bet peewilts tappis no Mejikas negohdiga Generala Almontes wiltigahm soblischanahm. Jo wissa Mejika turrabs Sprantscheem pretti, tohs spaida no wissahm mallahm un kaut gan Sprantschi tohs daschu reifi jaw sakahwuschi, tad tomehr ir Sprantschi sakauti tappuschi un Drizabas pilšatã taggad tã aplenzeti, ka ne warroht dabuht prowjanti un no niknas sehrgas, dseltena drudšcha arri tohpoht mohziti tã, ka tikfai kahdi 5 tuhštuschi Sprantschi wehl tur atlikkuschi. Pee juhmallas (Werakruzes ohstã) ne warroht tapt, neds tur palikt, jo tur par dauds neweffeligs gaisš waffaras laikã, un tee 30 tuhšt., ko Napoleons ar kreigschanu taifahs teem paligã suhtih,

tif ahtri turpu ne spehji no-eet, un nifna drudſcha laika deht wehl ne drihſt tai ſemmè ee-eet. Tà tad Napoleonam tur behdas, tomehr no ſawa padohma ne atſtahj, jo to negohdu ne gribb peedſihwoht, fa to karru prett ſcho neſpehji Mejikas walſti reiſ ſahjis, tam buhtu ar kaunu ja-atſtahj. Leela, ſtipra, gohda kahriga Sprantschu walſtis tahdu negohdu meerigi ne warretu panest; tadeht nu ar wiſſu ſpehku ſcho karru gribb iſwaddiht lihds gal-lam, kant arri naudu un ſpehku ar to tehretu.

Italia labbi ne eet! Garibaldiſ nebuht naw atgreeschams no ſawa padohma Rohmu panemt ar warru, kant gan Rehninſch Wiktors un Napoleons to ne wehle un ſohla ar karru-ſpehku winnam prettim turretees, par to Garibaldiſ lohti duſmigis, Arri Wiktors ſteidsahs leelaku karru-ſpehku ſuhtihnt us Siziliu, kur Garibaldiſ ſawus draugus ſakrahj, kas ſinna wakts-kuggus peewilt un ſleppen tapt Sizilià. Garibaldiſ kalnòs ſtaiga ſchury turp, ſaldati pakkaſ un wiſſàs ohſtàs wakts, lai Garibaldiſ ne atnahſ Italia jeb Neapelè, kur kaudis ar leelu gaidiſchanu gaida un wiſſur brehz: „Rohma jeb nahwe!“ nu irr nifni prett Napoleonu, ka ſchis Italiai ne nowehl Rohmu un Weneziu tuhdaſ panemt. Gudrais Rehninſch Wiktors darbojahs jil ſpehdams laudis meerinaht un iſrahdiht, fa tiklai ar labbu un ar laiku Rohmu warroht dabbuht. Schinnis deenàs Garibaldiſ ar kahdeem 5 tuhft. K a t a n a s vilſatu un ohſtu panemis. Rehnina ſaldati tam ſteidsahs pakkaſ.

Montenegras kalnu laudis wehl nifni kauhahs ar Turkeem, daſchahrt gruhti tohp ſakauti, tomehr duhſchigi ar ſawu maſu ſpehku turras un ſchinnis deenàs Turkus brangi ſakahwuſchi un aiſdſinnuſchi vohr Rekas uppi. Deewam ſcheht kahds ſlepkawa ſchahwis Montenegras Leekungam! Naw gruhti eewainohts un ſlepkawa ſanemits tappis.

Amerika. Iſſtahm walſtim ne eet labbi un tahm leelos behdas, jo 300 tuhft. nekrufſcheem itt ahtri waijaga buht klaht, bet ne warr dabbuht ar labbu, buhs janemm ar ſpeeschanu. Kaxrà ne iſdohdahs, jo eenaidneekem leelaks karru-ſpehks, labbaki Generali, kas duhſchigi uſkriht wirſu ar ſawu leelaku ſpehku, uſwarr un tif rehti kahda weeta iſdohdahs wehrqu-walſtis winneht. McKellans ar ſawu pee Rifmondes ſakautu ſpehku atkal effoht noſtahjees nelabbà weeta, kahda puſſfallà, kur naw prowjantes deefgan un ſehrgas daufahs. Arri

wehrqu-walſtu Generali effoht iſgahjuſchi un tab-laki aiſwilkuſchees no ſawa galwas pilſata Rifmondes, kur breeſmigi nifna ſehrga plohsahs. — Wehrqu-walſtis atkal palaiduſchas wakam tahdu breeſmigu apbrunnotu jaunu kuggi „Arkansu“, kas pohſtoht eenaidneeku kuggus, bet ſchis taggad Miſſiſippes uppe effoht ſaſprahdiſs zur pulweru. Virginia pee Rapidames Generalis Johnsons ar 20 tuhft. wiſſu deenu effoht kahwees ar 7 tuhft, bet Generalis Pope effoht winnejis un tohs 20 tuhft. aiſdſinnis.

S—j.

War latwiſku rakſtiſchanu.

Mahjas weens ſawà 31 m à nummuri Latweeſchu wallodas mihtotajus us labbu zekku ſkubbina un wadda, prohti ruhpetees un dſihtees, lai „weenadiba eekſch rakſteem un wallodas jo deenas jo wairahſ peeaugtu un raſtohs.“ lai Latweeſchu wallodas un rakſtu pratteji ſametahs un „apiſpreeſch tohs wahrduſ, kur-rus wehl weens tà un ohtrs zittadi rakſta un tad no grunte, lai wiſſi pee weenas un weenadas rakſtiſchanas likkumeem paleek.

War ſchihm leetahm man paſſcham ſenn gaddeem leelas ruhpaſ un tadeht ſawu padohmiu labbraht gribbu iſteikt, peepalihdsedams, lai mehſ latwiſkiſ rakſtitaji ne klištam un ne allojam, bet lai pa labbu ſkaidru taiſnu zekku us preekſchu ſpeeschamees.

Wapreekſchu — newarr leegtees, fa latwiſka rakſtiſchana deewagan raiba, weenà kahrtà ſajaukta ar newaijadſigeem Wahzu wahrdeem un grohſita rehſ Wahzu wallodas likkumeem, ohtra neweenada zur tam, fa katre rakſtitajs, lai jo iſtſe Latwee-tis, tihschi rakſta tà, fa Latweeſchi tai weenà gabbalà mehds runnaht. Kur nu ta weenadiba gaddiſees? jo ſinnams, fa Latweeſchi katra gabbalà ſawadi runna. Gruhti buhs weenadibu panahkt, ja neſahks to leetu ſmalkaki iſmekleht un gruntigi iſdibbinaht, fa Latweeſchi wezzu wezzòs laiſòs un preekſchdeenàs runnajuſchi, jo atkal ſinnams, fa gaddu gaddeem walloda pahrgrohſahs fa katra leeta ſchinni paſaulè nepaſtahw, bet pa laikam wai aug, wai nihft, wai kophjas, wai ſamaitajas. Tadeht pirmais padohms Latweeſchu wallodas mihtotajeem buhs iſdibbinaht, fa tehnu tehwi runnajuſchi, un to warr gan iſdibbinaht, kad no mallu

mallahm un no katra Kurfemmes un Widsemmes gabbala sawahl un famelle. kahda irr kauschu runna, kahdi irr tee wahrdi, kahdi irr tee wallodas likkumi; un kad zil kahds par scho runnu un wallodu ussimejis weenam wai ohtram nostelle, lai tas, ir zittu wallodu prattejs buhdams, isschliir un apspreesch, kahdi wahrdi, kahda Latweeschu runna buhtu ta skaidraka, labbaka un kahda buhtu drufzin samaitajusees, kahda buhtu teizama un tenzinajama ne ween muttè, bet arri rakstòs, un kahda buhtu labba gan muttè, bet rakstòs nezeenijama. Kas neproht Leischu wallodu, (kas Latweeschem radda,) un kas naw ismellejis, un neleef wehrà, kà wezztehwi runnajusch, tas itt nebuht newarr spreedejis buht par Latweeschu wallodu un raksteem. Bet palihgs teem spreedeejem leels warr ikkatròs buht, kad peepalihds famelleht taggadejas Latweeschu wallodas dabbu un katra gabbala ihpashibu.

R. S—n Mahj. weef. Nr. 31 padohmu prassa no Latweeschu wallodas mihlotajeem pèhz zittas neweenadibas, ko rakstòs atraddis. Labpraht zil sinnadams un prasdamis padohmu un leezibu no sawas puffes dohschu taggadihn Awisis, lihds manuas diwi grahamatas par Latweeschu wallodu, kas taggad tohp drukkatas, gaismà buhs islaistas runnatojeem un rakstijateem par padohmu dewejahm.

1) Teescham ihstis Latweetis nesakka wiss: „sajauze, ehde, sweede.“ bet arweenu: „sajauza, ehda, sweeda“ un itt pawissam wehl: „kahya, gahja, auga, willa“ un tas „e“ tai weeta rakstijateem pawissam buhtu ja-atmett.

Sawadi atkal irr ar to laikawahrdu-gallu — eet, ko zits ihstis Latweetis bruhke, fur zits sakka — at, p. pr. „nemmeet, ehdeet,“ kas pèhz manna prahta schodeen gandrihs tai paschà wehrtè kà: „nemmat, ehdat,“ jeb „nahzeet, beidsheet, dserreet, speedeet, smelleet, luhlojeet,“ kas pèhz manna prahta schodeen itt pawissam tai paschà wehrtè irr, kà „nahkat, beidsat, dserreat, spreeschat, smekkat, luhlojat,“ lai gan teescham wezztehwi — „at“ un ne — „eet“ irr runnajusch.

2) Pee pirma padohma gan esnu ar R. S—n weenà prahtà bijs, bet sipri man wajaga nu tam pretti zeltees, fur winsch pèhz Widsemneeku runnas skubbina, lai raksta: „prassiam, eesam, smeessam, nemsam, dohsam.“ Gan esnu atraddis; ka

dauds Widsemneeki tà sakluschi rakstih un druklaht. Bet nau un nau labbi, un to warr skaidri peerahdiht. Zo eelsch teem wahrdeem „prassiam, eesim, smeessim, nemsim, dohsim“ tas gals — **sim** irr zehlees no wezzaku laiku — **ssiam**, itt kà eelsch ta wahrda „sapis“ tas gals — nis wezzu wezzòs laikòs skannejis: — njas; tadehs, ja kahds raksta „**eesam**“, winsch pahrskattijees, tàpat, kà kad gribbetu kahds to wahrdu „sapis“ rakstih „sapis“ un lohziht pèhz to wahrdu „tilts“, lai gan kauschu muttè scho apmaldischanohs ne atrohn, bet wianu gan. Tadeht kad tuhksfoschu tuhksfoschi ihsti Latweeschi riktigi schodeen wehl runna „eesim“, tad lai rakstijati scheem eet pakkal un zittu zellu ne-usuemmam.

3) Treschu padohmu isteidsams par „tehwu luhgt“ un „tehwam luhgt“ gribbetu peeminneht, ka mehhs nedrihstam wallodas likkumus isdohmatees, bet mums tee wallodas likkumi jaisdibbina, kahds Deews isdohmajees un katrai tautai wehlejis, un negribbam weenadibu ar gwalto rakstijateem usspeest, fur paschai kauschu wallodai nau weenadiba. Zil es sinnu ihsti Latweeschi abbejadi runna: „tehwu luhgt“ un „tehwam luhgt“, lai tad arri muhsu pèhz rakstijati abbejadi raksta lihds skaidraki buhs peerahdihts, wai Latweetis ar sinnu neisschliir un sawà reisà tihsch, sakka: „tehwu luhgt“ un sawà reisà: „tehwam luhgt“. Gan teescham „Deewam luhgt“ sawu muhschu neefnu dsirdejis, bet tè arri luhgt nosihme „beten“ ne „bitten“. — R. S—n arri teizahs dsirdejis: „atpesti mums no launa, pawaddi mums lihds muishu. Tahda runna man rahdahs itt pawissam nesklaidra un nelabba. Zaraksta tai weeta „muhs“. Turprettim „mahzi behrneem grahamatu“ rahdahs itt pareisi, ja kahds negribb teift wai rakstih: „mahzi behrnus grahamat“.

4) Weidsiht tik wehl leezibu gribbu doht, ka man rahdahs riktigi, kad lohpa raksta: „nelas, neweens, nelad, nekur, nebuht,“ bet ne, kad schliir: „ne kas, ne weens, ne kad, ne kur, ne buht“. Kapehz? to schiuni masà lappinà nespehju israhdiht, bet israhdischu zittà weeta.

Luhdsohs, lai Latweeschu wallodas mihlotaji schohs ihsohs padohmus nemm par labbu, un ja kahds labbaki sinu, lai parahda. A. Bielenstein.

Awischu

Missiones

Nr. 16.

peeliffums.

sinna.

1862.

XLIX. Par Deewa walstibu paganu starpâ.

13. Indianeri Seemet-Amerikas Enlenderu dalkâ.

(1.)

Jes. 57, 14. Eihdsinajeet, lihdsinajeet, padarreet to jekku, atnemmeet tahs peedaussichanas no ta jekka mannu kauschu.

Mihtee missiones draugi, tas gohdibas-kehniensch, tas Kungs Jesus Kristus gribb nahkt un dsihwoht un walduht wissu zilweku firdis. Missiones pirmais un augstakais darbs tadeht schis, ka schim gohdibas-kehniem tas jeksch tohp lihdsinahts un fataisihths, ka winsch warr ee-eet arri paganu firdis, kurrâs tas sahtans walda. Pee tahda darba sinnaus dauds peedaussichanas almini, dauds ehrlschki un krummi janotihri; jo tas sahtans sawu walsti labbi apbrunnos un apfargajis, un lehti wis ne palaisch sawu laupijumu no sawahm rohlahm. Tadeht gan stipri jayuhlejahs un daschlahrt par ilgu laiku neapnikluschi jastrahda, teekams to paganu firdis til tahl atwerrahs, ka tee to dsihwibas wahrdu klaufa. To effam dabbuschki redseht, kad apluhkojam to missiones darbu pee Greenlandescheem un pee Eskimo-landim, kas abbi paschâ augstakâ Amerikas seemela-mallâ dsihwo. Un to paschu tapat dabbusim redseht pee ta missiones darba, kas strahdahts pee teem paganeem, ko taggad gribbam apluhkoht, prohti pee Indianereem, kas irr to ohtru zilweku zilts, kas no pirma galla leelâ Awrikâ dsihwojusi. Pirms tē nu redsam, kâ tas missiones-darbs pee scheem landim isweizees, lai papreesch ar winneem dabbusim labbi eepashtees.

Scho Indianeru, kurren flaitlu, kad 1492 g. Giropas fuggineeki Ameriku usgahje, lihds 70 milj. nowehrteja, taggad tikkai kahdi 10 miljoni

flaitami. Jo Giropas landis, kas no ta laika arween beesaki Amerikâ irr usmettuschees, tohs ihstennus eedshwotajus irr jo deenas apspeeduschki; bes tam tee arri masal palikluschi zaur nescheligeem pohsta kareem, ko sawâ starpâ paschi wedduschki, tapat arri zaur breefmigahm sehrgahm, wissuwairak pakkahm, un zaur brandwihna dserchanu, ko no jauneem atnahjeem eemahzijahs. Zittas Indianeru ziltis pawissam isnihkluschas; taggad wehl kahdas 200 ziltis flaita, no kurrâhm zittai tikkai 300 dwehselu. Jkattrai ziltei sawa ihpatte walloda, kas, jebchu tuwaki rohbeschneeki sawâ starpâ to runna, tomehr zitta zittai pawissam lihdsiga naw. Zaur tahdu sawadu wallodu pulku missionareem jo gruhts darbs; bet par laimi tee Indianeri, kas tuwu pee kristiteem dsihwo, gandrihs wissi runna Enlenderu wallodu. Winnu paschu wallodas arri effoht weegli eemahzamees. Indianeru tauta dsihwo semmes plattibâ, kas no seemela lihds deenas-widdus pufei rehkinahts, irr 1800 juhdses platta; tomehr par wissu scho leelu plattibu sawâ starpâ tee irr weenlihdsigi, kahdi prett seemela pufsi, tahdi prett deenas-widdus pufse. Winni stipri un sakkofni landis, galwas matti teem plahni un garri, bahrsdas pawissam rettas, waiga kauli us preeschu islohjiti, deggons palihks, azzu wahli garri un waigs plats. Winnu augums naw wissai leels, bet stiprs un pehz usflatta tee woi tumschi dseltene woi arri farkani woi bruhni tã kã warschs. Tã leelahs, ka winni wezzu wezzos laikos no Aftas atnahkluschi pahrt to juhkas schaurumu, ko sawz par Behrina kanahlu, un pehz zaur sawadu gaisa un dsihwes buhschanu tee tahdi palikluschi, kahdi taggad. Ka winni no Aftas atnahkluschi, to tadeht warr tizzeht, ka pee winneem wissadas wezjas pasalkas atrohnamas, ka effoht no wallara

puffes atnahlfuschi par leelu leelo uppi, ka tee effoht zehlfuschees wiffi no weena wihra, kas effoht baggats gans bijis un kam 12 dehli bijufchi; ka paschi, winna pehznahkami, atkal dabbuschoht atwakkat to semmi, no kurren tee nahlfuschi. Winni arri stahsta no leeleem uhdens-pluhdeem, no Bahbeles tohrna, no wallodas fajufschanas un zilweku zilfchu isklaisichanas. Tadehl zitti augsti mahziti wihri gan dohmajufchi, ka schee Indianeri effoht tee Israëliteri, kas pee Samarias pilfata is-pohstischanas effoht iswesti no sawas dsimtenes; tomehr pehz fawa waiga un pehz sawas wallodas teem ar Israëlitereem nekahda lihdsiba naw.

Winni dsihwo wiffuwairak no meddischanas; kad meddijuma naw, tad teem bads jazeejch, un zittadi ne warr glahbtees nekà ar faknehm, lo isrohl no semmes un ehd. Tikkai tahs zittis, kurrakh masak semmes plattibas, ka no meddischanas ne warr dsihwoht, cetaisa stiprakas ehlas un lohpus audse un semmi kohp. Tas mihlakais ehdeens teem irr Durku kweeschi, lo Kreewi nosauz par kufurufi, ar mescha-wehrscha galkas; wassarà to prischu ehd, seemà schahwetu. Kattis ar galku allasch wahrahs, un ilkatras, kas pee winneem ee-eet, woi taddineeks woi sweschineeks, no tahs drihft ehst, zil gribb. Tahs dsihwojamas ehlas, lo fauz par wigwam, pawiffam prastas. Gedsenn meetus semmè un tohs no ahruuffes aptaisa ar kohka misu, tà-pat arri taisa wirsù juntu. Juntà atstahj zaurumu, lai duhmi iseet, un fahnòs durwie, tas irr leels gabbals misas bes atflehgas un aisfchaujama. Kad kohku peeseen no ahrenes pee durwim, tad sinname, ka neweena naw mahjäs. Gelschpuffè gaischumu dabbu zaur kahdeem zaurumeem seend, lo warr aisfchaut, kad wajjadfigs. Tahdu buhdu leelaks woi masaks pulks irr zeems. Tahs buhdas tè til tuwu klacht zitta pee zittas, ka pa starpu tiklo warr zauri eet woi-jacht. Bet paschà widdü irr klais plazzis, kahdu pufsohtra simtu pehdu garsch un tilpat plats. Schis plazzis irr preefich danzofchanas un zittahm islusteschanahm, tàpat tè arri mehds Deewu peeluhgt un uppureht. Tahdi zeemi arri aptaisiti ar stipru fehtu no meeteem taifti, lo zittu pee zitta semmè eedsenn; eelschpuffè gar fehtas irr dsilfch grähwis isralis. Tè eelshpj tee wihri, kad eenaidneeki usnahf wirsù, no winnu

stohpahm un bultahm glabbadamees un paschi zaur teem meeteem schaudami.

Wiss, kas pee mahjas buhschanas wajjadfigs, dabru un lauku apfohpschana irr feeweefchu darbs, kurren dsihwe wisnotat behdiga un noschelojama. Kad puifchts peedsemm, tad wiss pagasts preezajahs; bet kad meitene peedsemm, tad mehds fazzicht: „neeku meita peedsimmusi.“ Rabbaga mahte gan sinn, ka nekahds preeks naw, ta fluhpsta sawu behrninu un salka: „taws tehws tewi ne mihkohs wis; bet es tewi mihleju!“ Tad gan daschahrt to behrninu fatwert pee kahjahm un tam galwinu pahrdausa pee afmina, ais behdahm brehkdama: „Kaut manna mahte tàpat ar manni buhtu darrijuji, tad man ne wajjadsetu taggad til gruhti kalpoht.“ Tahs meitas wehl gluschi jaunäs isprezze, tehws to isdohd kahdam wihram, kam patihf, meitu paschu ne prassa, woi gribb woi ne gribb. Ne retti weens wirsneeks turr 6, 8, 10, daschahrt arri lihds 14 seewahm, kurren turr pa kalponehm; wihri un seewas nekad kohpà ne ehd. Behrnu audsinaschana pawiffam flakta. Mahtes sawus jaunpeedsimmuschus behrninus ar faitehm peeseen pee dehla gabbala un tohs tà us saweem pletscheem nehfa apfahrt. No behrnu mahzibas ne smakkas; tohs palaisch gluschi sawà wolkà. Kad meitenes pa-auguschas, tad mahtes tahs ar laiku eeraddina pee mahjas-darbeem; puifchi mahjahs schaut; kad puifis pirmo breedi noschahwis, tad tehws istaisa leelu gohdu. Behrni prett pasdreem wezzakeem wiss-fai neschehligi. Kad nespehji wairis lihds ar zitteem pa mescheem blanditees un meddinatees, tad teem pamett druszin ehdama un klohdi ar uhdeni, un tà tohs atstahj; tè tee woi baddà nomirft woi no swehreem tohp faylehti.

(Turplifam wairak.)

Kà taggad eet Kihnas leelà semmè.

(Slattees Nr. 15.)

Un kà nu taggad eet ar teem dumpineekeem, ar teem Taipia-kaudim? Kahdu pilfatu pee leelas Zantschliang-uppes, lo bij panehmufchi, keisera farro-sp.hks atkal atnehme un tè neschehligi wiffus eedsihwoiajus bes schehlastibas aplawe. Ta jaw irr Kinesereu wezzu wezza mohde, kurrà neween eenaidneeku saldatas, bet wisnotat wiffus, lo ween warr dabhuht rohkäs, apfauj. Turprettim dumpi-

neeki leelu pilsatu Ningpo, kas pee juhmallas stahw un kam branga ohsta un kas irr weens no teem pilsateem, kas pehz meera-derreschanas Ciropas luggeem pee-eeetama, ar sturmi panehmuschi. Tè ne bij nekahda aplama zilweku aplauschana, nekahda laupischana. Tee dum-ineeki nelo ne aistikka un skaidri parahdija, ka winni gribboht labbu draudsibu turreht ar wisseem Ciropas laudim. — Raksta, ka Enlenderu kohpmanni, kas tur pehz meera-derreschanas bij apmettuschees, nekahdu skahdi ne effoht zeetuschchi. Preeksch teem dumpineekeem scha pilsata uswarreschana irr lohti swar-riga leeta. Zo taggad winneem juhra irr atwehreta un tee nu pa juhraas-zelku paschi warr dabhuht un peewestees wissadu prowianti un karrà waijadsigas leetas. Pehz tam tee zittu leelu pilsatu ar ohstu Schangai wahrdà, fur arridsan pehz meera-derreschanas Ciropas laudim pee-eeschana, gribbeja panemt. Tee papreeksch islaide grahmatu, ar ko apsohlijahs, ka ne gribboht nekahdu sweschu mantu aistikt. Bet Enlenderu weetneeks turprettim is-sluddinaja, ka gribboht ar wissu spehku to pilsatu aistahweht, un tadeht fanchme sawu karra-spehku dumpineekeem prettim turretees. Zaur to nu scheem bij ja-alkahpijabs, un tè winni no Kihnas keisera saldateem, ko kahds Amerikancris waddija, tikke uswarreti un dauds no winneem aplauti. Ja-eeuwehro, ka wissi Ciropas waldineeki stipri bij apsohlijuschees dumpineekeem, ka negribboht eemafitees tai karrà, kas winneem ar Kihnas keiseru wehl irr. Tadeht tas ne bij labbi darrihts, ka tomehr nu darrija prett sawu apsohlijachanu un keisera saldateem palihdseja prett dumpineekem. Zaur to nu schee prett wisseem sweschineekeem stipri apskaituschees. — Par scho Taipin-kauschu tizzibu un dshwoschana jafakka, ka ta Deewam schehl jo deenas paleek fliktata un negantaka. Pats to dumpineeku wirsneeks, zittahrt teem fristiteem draugs, arweenu wairaf eelsch sawas mahnu-tizzibas apzeetinajabs, arweenu wairaf negants paleek, un tà skaidri parahd, ka pats ne spehji neds eelsch garri-gahm neds eelsch laizigahm leetahm sawus laudis prahtigi walidht. Winna labbakais Generals taggad ar winnu fanihdejees un no winna schkibrees un nu us sawu paschu rohku to karru prett Kihnas keiseru weddihs. Arri wehl zittadi dumpineeku starpa zellabs schkelschana. Kanwang, kas zit-

lahrt no missionara Amberga bij fristihst, un pehz pee dumpineeku wirsneeka, kas winna raddineeks, par leelako Ministeru palikke, no scha sawa ammata nozelt, warrbuht tadeht, ka winsch sawa raddineeka aplamas mahnu mahzibas ne peenehmis un teem missionareem draugs israhdijees. Pats dumpineeku keisers arri taggad sahlt missionarus waijagt. Missionars Roberts, kas to paschu fennaf bij fristijis un kas no winna luhgts pee winna 1860 g. Rankines pilsata bij apmettees dshwoht, wehl 17tà Augustà 1861 no turren raksta: „Tee Taipin-laudis wissnotaf fristigai mahzibai nekahdi prettineeki un tè nefa zitta naw waijadsigs nekà tas Kungs ar sawu Garu schohs laudis pamohdina, tad tè ahtri tam Kungam leels pulks tizzigu zelsees. Par wissu Rankines-pilsatu laudis turrabs par brihnum gohdigi un nekahdi rupji grehli tur ne no-teek. — Bet schogadd 30tà Januari tas pats missionars raksta tà: 15 mehneschus pee teem Taipin-laudim dshwojis nu skaidri redsu, ka stipri esmu peewihlees. Zil es eeptreekschu winneem draugs bij, til taggad teem esmu prettineeks. Pats dumpineeku keisers irr tihri traks zilweks. Par kahdu neeka wahrdu tas sawus paschus laudis pee nahwes pasuddina, no andeles tas ne gribboht nefa dshideht un kas tomehr mehgina andeletees, kas tuhliu tohp nokauts. Kad winsch zittahrt teizjabs arri sweschas tizzibas beedreem pataut meerigi pehz winnu tizzibas dshwoht, tad tee irr melli ween. Arri muhsu missionari, kas sinname ne warr tizzeht, ka schis dumpineeku keisers lihhs ar Deewu to Tehwu un to Dehlu weens pats effoht un lihds ar winneem peeluhdsams un zeenijams, — ne warr wairè drehschi dshwoht. Pats nu stahsta, ka tik-kai ar mohkahn warrejis isbehgt no sawa zittahrtiga drauga naggeem. Naw ihsti sinname, kalabad dumpineeku keisera prahts tà irr pahwehrtes. Bet to gan warr fazzihst, ka ta leelaka waina gan irr pee Ciropas laudim pascheem, kas, ka papreeksch schstijuschchi, sawu sohlitu wahedu teem dumpineekem naw turrejuschchi, bet prett scheem Kihnas keiseram palihdsejuschchi. Ja tas ne buhtu notizzis, tad warrbuht jaw fenn schee dumpineeki Kihnas keiseru, kas ihstems Kinesers naw, bet no Mongoku tautas, buhtu uswarrejuschchi un ihstu Kineseri par Keiseru eezehluschchi par wissas Kihnas walts waldineeku, un tas wisseem Ciropas laudim un

walstim buhtu labs draugs bijis un tā miffiones darbs buhtu labbi izweizees par wiffu Rihnas walsti. Bet tabs irr zilweku dohmas — Deews tas Kungs turra sawadas dohmas par scho semmi. Bet tomehr sakkam, ta paleek noschehlojama leeta, ka nu tee Taiwia-landis wiffem Ciropas laudim duhschigi prettineeki. Kad winnu larra-spehls, kas no Schangai pilfata atkapehs, tikle stipri salauste, tad winnu keisers islaide grabmatu, kura sawadi isteizis, ka joprohjam nekahdus sweschineekus ne gribboht schehloht. Pehz nezil ilga laika arri tshetri wibri, 2 Portugischi, 1 Englanderis un 1 Amerikaneris no winneem tikle fanemti un nokauti. —

Tā tad nu taggad tabs leetas tur stahw. Pusse no wiffas Rihnas semmes, — prohti kas dumpineeku rohlās, atkal irr aisslehgta ir andelei ir miffiones darbeem, un par wiffu Rihnas semmi wehl karfch un dumpis, tā bijis, tā wehl taggad. Deews tas Kungs ween sinn, kā schihs leetas beigsees.

Gr.

S i n n a.

Muhfu miffionars Ugo Ahns, par ko jaw Awises labdas sinnas dabbutuschi, taggad atpakkal brauzoht us Wahzemmi un no turrenes us Awriku, wehl gribb muhsu Latweeschu draudses fapulzinahnt un tabu par fwehtu miffiones darbu labdas sinnas par peeminnu doht. Tapeh wiffus mihtus miffiones draugis, no Wahzu un Latweeschu draudses, tillab mahzitajus kā draudses sohzeklus, ar scho sinnu usajinajam, ka tee gribbetu us Wahzu Deewa wahrdeem tai 29ta Augustā Zehkabstattes Luttera basnizā, un us Latweeschu Deewa wahrdeem tai 30ta Augustā Wirschumuischas basnizā, kas 12 werstes no Zehkabstattes, fapulzinatees. Abbejās weetas abbas draudses gribb usrunnabt Subhates mahzitais.

Sluddinaschanas.

No Pehterburgas atpakkal nabhdams schē sinnamu daru, ka manā bōhdē par Ribgas tirgu warr dabbuti: seepes, swezes, wiffas dielschu sortes, naglas un wiffadas zittas prezses; turklahnt sohlu gohdigu awdeeneschann.

H. B. Berger, Talsōs. 2

Zlustes aprinkē no nabfoscheem Jurgeem, 23schā Aprilē 1863, tohy 2 muisheses, kas pee Lanumuischās (Zeldhof) peederigas, us arrenti dohtas. Klabatālas sinnas Zelgawā, Janfohna namnā, if mehneshā 4ta deenā warr dabbut pee atbraukuscha Zlustes wuhmannā un namneeka Arnolda. 3

Zannas sortes pehrwes atkal dabbutamas Zelgawā pee
H. Schmähmann. 3

Wiffi tee, kam pee ta bijuscha Krohna Lijstumuischās Bauflu faimneeka Janna Eichwalda, par turra mantu konkurse spreesā, jehlabdas parradu prassichanas buhtu, tohy usfaukti lihds 22tram Septemberim f. g. schē peeteiktees un skaidras peerahdischanas peeneft. Kas peeminnetā isflehgschanas terminā ne atnahls, tas nekad wairs ne taps klaushts. 2
Aurumuschas Krohna pag. teesā, 21mā Jubli 1862.
(Nr. 841.) Peefschdetajs J. Kleinberg.
(S. W.) Teefas-scribw. Berg.

Wiffi tee, kam pee ta nomireuscha Krohna Plewju-muischās Plewpiſchu faimneeka Rahla Kreizberga, par turra mantu us augstaku pawehleschannu konkurse spreesā, jehlabdas prassichanas buhtu un kas jaw fennal bija peeteikufshees, tohy no jauna usfaukti, lihds 22tram Septemberim f. g. schē peeteiktees. Turklahnt tohy tee paschi peedrandeti: kas peeminnetā isflehgschanas terminā ne atnahls, tas nekad wairs ne taps klaushts. 1

Aurumuschas Krohna pag. teesā, 21mā Jubli 1862.
(Nr. 840.) Peefschdetajs J. Kleinberg.
(S. W.) Teefas-scribw. Berg.

Wiffi tee, kam pee ta bijuscha Krohna Aurumuischās Blaisu faimneeka Krischjahnā Sillmanna, par turra mantu konkurse spreesā, jehlabdas parradu prassichanas buhtu, tohy usfaukti, lihds 22tram Septemberim f. g. schē peeteiktees un skaidras parahdischanas peeneft. Kas tannū peeminnetā terminā ne atnahls, tas nekad wairs ne taps klaushts. 1

Krohna Aurumuischās pag. teesā, 21mā Jubli 1862.
(Nr. 842.) Peefschdetajs J. Kleinberg.
(S. W.) Teefas-scribweris Berg.

Zannas grabmatas.

Peē J. W. Steffenhagen un dehla Zelgawā nupat tappe gattawās un pee wiffem grabmatu-pabrdewejeem Zelgawā, Leepajā, Kuldigā un Ribgā dabbutamas schihs grabmatas:

Skaitakais deggōns. Zohlu-spehle no G. Dūnsberg. 15 kap.

Brunneekes Teobalds. Stahsts no wezeem laiseem, pabrzelts no Theodor Beckmann. 6 kap.

Stahstu-dseefmas. No Wahzu wallodas pahrtul-lota zaur J. F. Lundbergu, Wirschu- un Sallasdraudses nelaiķa mahzitaja. 10 kap.

Putnu-perreflhts. Stahsts, jaunleekem par mahzibu no Wahzu wallodas pahrtulsohts no P. Seewald. 3 kap.

Veelais Kristaps. Stahsts. 3 kap.

Dschraja laime. Kreemu stahsts. 3 kap.